

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande angående promemorian **Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter (Ds 2024:31)**

Chalmers har tagit del av departementspromemorian **Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter (Ds 2024:31)**, med diarienummer Ju2024/02513.

I promemorian lämnas förslag som syftar till att förbättra de migrationsrättsliga förutsättningar för utländska forskare och doktorander att verka i Sverige samt till att motverka att uppehållstillstånd för studier missbrukas. Nedan återfinns Chalmers svar och kommentarer på betänkandet.

Sammanfattning

Chalmers ställer sig positivt till samtliga förslag gällande forskare och doktorander, då de kommer leda till bättre möjligheter för verksamheten att attrahera och behålla internationell kompetens inom forskarutbildning och forskning.

Chalmers förordar dock att lagändringarna gällande statusbyten inifrån landet samt bestämmelsen om att ansökan om tillstånd kan lämnas in och beviljas från Sverige vid synnerliga skäl (punkt 5.6) ska prioriteras och bör genomföras tidigare än föreslaget i promemorian – helst redan den 1 juni 2025, i enlighet med det planerade ikraftträdandet enligt SOU 2024:15. Chalmers är beroende av att våra internationella medarbetare trivs i Sverige och upplever en trygg situation för sig och sina familjer. Därför är det angeläget att regelverket tar hänsyn till forskares och doktoranders behov och livssituation, och inte motverkar att dessa personer kommer till Sverige och vill stanna här. Det är i nuläget en uppenbar brist och nackdel för oss lärosäten, och Sverige som forskningsnation, att regelverket inte tillåter resor under handläggningen av förlängningsansökningar, statusbyten inifrån landet och att nyfödda barn till forskare inte kan ansöka om uppehållstillstånd utan att lämna landet. Dessa situationer medför stor stress för våra internationella medarbetare, och påverkar därmed deras mående och forskningskapacitet negativt.

Chalmers tillstyrker införandet av ett tydligare och mer stringent regelverk för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning är nödvändigt för att förhindra missbruk. Därför tillstyrker vi majoriteten av de föreslagna åtgärderna. Vi avstyrker dock utredarens förslag om registrering av medborgarskap och aktuell bostadsadress, då vi anser att dessa förslag i stället kan leda till större otrygghet och osäkerhet för de sökande i jämförelse med nuvarande situation.

Kommentarer på specifika kapitel i betänkandet

5.2 Doktorander ska kunna beviljas uppehållstillstånd för forskning

Chalmers tillstyrker förslaget med motiveringen att det ger bättre migrationsrättsliga förutsättningar för utländska doktorander och gästdoktorander att genomföra sina forskarstudier både i Sverige och inom EU. Doktorandtillstånd kan ges för hela studietiden på en gång, dvs 4 år, vilket vi förväntar oss även i fortsättningen kommer gälla med ett tillstånd för forskare.

5.3 Förbättrade möjligheter till permanenta uppehållstillstånd

Chalmers tillstyrker de föreslagna förändringar i migrationslagstiftningen vilka syftar till att förbättra och utöka möjligheterna för forskare och doktorander att ansöka om och beviljas permanent uppehållstillstånd.

5.4 Längre uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier på forskarnivå

Chalmers tillstyrker förslaget med motiveringen att ett längre jobsökattillstånd efter slutförd forskning eller doktorandstudier kan bidra till att fler högkvalificerade forskare och doktorer överväger att stanna och etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige.

5.5 Möjligheter till nationell visering i vissa fall

Chalmers tillstyrker förslaget som möjliggör mobilitet för forskare och doktorander med familjer under tiden de inväntar beslut om förlängning, statusbyte eller permanent uppehållstillstånd. För att ändringen ska få avsedd effekt vill vi understryka vikten av snabb handläggning och att utgångspunkten bör vara att sådana viseringar alltid beviljas. Som ett mer säkert och tidseffektivt alternativ bör en nationell visering för de situationer utredningen tar upp automatiskt ges i samband med att ansökan om nytt uppehållstillstånd uppges.

5.6 Fler möjligheter till byte av uppehållstillstånd efter inresa

Chalmers tillstyrker förslagen om fler möjligheter att byta uppehållstillstånd efter inresa samt att ansökan inifrån landet kan ges in vid synnerliga skäl. Vi vill även framhålla att införandet av dessa lagändringar är av stor betydelse för hela akademien och dess personal, som fortsatt påverkas av de orimligheter som den nuvarande lagstiftningen medför. Därtill har lärosäten i flera år efterfrågat dessa förändringar, och en lösning utlovades till slut i SOU 2024:15, vars ikraftträdande ännu inte är fastställt. Chalmers förespråkar därför att de lagändringar som anges i punkt 5.6 i Ds 2024:31 träder i kraft tidigare, gärna den 1 juni 2025, vilket också var den planerade tidpunkten i SOU 2024:15.

5.7 Särskilt om utlänningar som har beviljats skydd enligt det s.k. massflyktsdirektivet

Chalmers stödjer förslagen som kommer skapa större flexibilitet för personer som har beviljats skydd enligt massflyktsdirektivet, samt deras familjemedlemmar, att ansöka om och beviljas tillstånd på andra grunder inifrån landet. Vid implementeringen bör lagstiftaren ta i beaktan att det ges mycket kort ansökningstid, närmare 4 dagar, för en person från Ukraina att göra sin ansökan, i fall massflyktsdirektivet inte förlängs igen. Även denna lagändring bör rimligtvis träda i kraft tidigare än det angivna datumet den 1 mars 2026.

6.2 Begränsning av möjligheterna att arbeta med uppehållstillstånd för studier

Chalmers tillstyrker principen om att begränsa möjligheterna till arbete. Vi anser att det medför ett viktigt signalvärde, att det är studier som är fokus. En begränsning av möjligheten till parallellt arbete ligger helt i linje med Chalmers rekommendationer för alla studenter. Att begränsa är också helt i linje med hur andra framstående lärosäten i Europa hanterar frågan.

Chalmers föreslår att begränsningen tas bort under sommaruppehåll och när studierna är slutförda. Det är inte rimligt att neka försörjningsmöjligheter för studenter när de är lediga.

Regleringen skulle kunna medföra ett ökat tryck på anställningar på Campus. Den kontroll som en begränsning kommer att innebära får inte medföra merarbete eller utökade tolkningsuppdrag av migrationslagstiftningen för universitet och högskolor.

6.3 Skärpt krav på godtagbara framsteg i studierna

Chalmers tillstyrker förslaget. Migrationsverket bör fokusera på de studenter som inte klarar studierna i stället för att noggrant granska registreringar. Vi ser att valfrihet kan innebära att studenter ibland läser mer en termin och mindre en annan, men slutresultatet är att studenten fullföljer studierna.

6.4 En begränsning av möjligheten att efter inresa byta från uppehållstillstånd för studier till arbete

Chalmers tillstyrker förslaget

6.5.1 En avskaffad avgiftsfrihet

Chalmers tillstyrker förslaget

6.5.2 Fler möjligheter till återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar till studenter

Chalmers tillstyrker förslaget

6.6 Ett ökat informationsutbyte och ändringar såvitt gäller antagnings- och studieregister

Chalmers avstyrker i likhet med UKÄ och SUHF förslaget om att registrera medborgarskap som en uppgift i antagnings- och studieregister. Sådan uppgift kan användas av annan aktör, som åberopar offentlighetsprincipen. Vilket kan vara till stor nackdel för studenten ur ett integritets- och säkerhetsperspektiv. Ett lärosäte ska bara registrera uppgifter som är nödvändiga för studier, vilket uppgiften om medborgarskap inte kan anses vara.

Chalmers anser att man bör följa Universitetskanslersämbetets bedömning att uppgifter om medborgarskap kan vara av integritetskänslig karaktär och inte bör registreras i studieregistret.

6.7 Åtgärder för en effektivare handläggning

Chalmers tillstyrker förslaget

6.8 Åtgärder för att fler återkallelsebeslut ska kunna verkställas

Chalmers avstyrker förslaget med hänvisning till att en mycket stor andel av de antagna inte har någon bostad ordnad vid ansökan om uppehållstillstånd. På Chalmers erbjuder vi bostadsgaranti för avgiftsskyldiga studenter, och denna hantering påbörjas först efter att presumtiva studenterna redan ska ha ansökt om uppehållstillstånd.

Förslaget är problematiskt även för målgruppen forskare och doktorander som inte erbjuds bostadsgaranti och är i stort sett tvungna att aktivt leta själva på bostadsmarknaden. Att hitta en bostad på kort tid och signera ett hyreskontrakt för att inte förlänga handläggningen, och utan att veta om man får ett uppehållstillstånd beviljat är ett orimligt krav med stor osäkerhet för den sökande.

Sammantaget anser vi därför att förslaget utgör i praktiken ett oöverstigligt hinder istället för att erbjuda en välavvägd lösning.

Dnr C 2025-0017

7.1 Ikraftträdande

Chalmers tillstyrker förslaget med undantag för lagändringarna i punkt 5.6 och eventuellt 5.7, som bör träda i kraft tidigare på grund av deras stora betydelse för den akademiska verksamheten och mer rimliga tidsramar för införandet. Vi vill betona vikten av att informera studenter som antas inför hösten 2025, med 1 åriga (eller kortare) uppehållstillstånd om att förutsättningarna ändras inför kommande förlängning.

7.2 Övergångsbestämmelser

Chalmers tillstyrker förslaget

Göteborg 24/3 2025

Martin Nilsson Jacobi Rektor & VD | President & CEO

Remissen har beretts av Student- och utbildningsavdelningen, enheten för antagning och examen, enheten för studentstöd och enheten studie- och systemadministration, HR-avdelningen, enheten för internationell mobilitet samt Rektorsstaben.

Kontaktperson

Lotta Rydberg enhetschef för antagning och examen, 031-772 25 68, lotta.rydberg@chalmers.se